

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob petkih.

Kreditna kriza.

Kot gobe po dežju, tako so pri nas rasle banke po prevratu. Za vsakim vnglom je banka.

Večina bank pa, ki se jih je ustanovilo po vojni, je povsem brezpotrebna. Ustanovljene niso bile iz zahtev našega narodnega gospodarstva, ampak iz špekulativnih ozirov. Znano je, da so se do zadnjega časa banke pečale predvsem z valutnimi špekulacijami. Kurzne razlike so bile njihov glavni zaslužek in izvoljenci so služili milijone za popolnoma neproduktivno delo. Sedaj je povečni valutnih špekulacij konec in telefonskih milijonarjev tudi.

V splošnem je brezdvomno institucija bank potrebna. Vendar se morajo zavedati banke, da so izključno le posredovalne ustanove, ki imajo skrbeti za ravnovesje kreditnih operacij denarnega trga. Zato je popolnoma zgrešeno, če nastopajo banke kot koncentracijska industrijska podjetja in odtegujejo akcijski, ali vložniški denar privatnemu prometu. Bančni denar mora biti mobilan, ne pa tako, kot se je zadnji čas pričelo, da so banke ves svoj denar zabile v lastna podjetja in to celo preko svojih denarnih zmoglosti. Poleg tega je angažiran denar v podjetjih, iz katerih ni upati, da ga dobe v doglednem času nazaj.

Takoj po prevratu je bilo veliko denarja na razpolago. Za tisti denar so banke lahko ustanovile veliko industrijskih in trgovskih podjetij. Tekom let je pa denar izgubil na veljavi. Podjetja so vsled splošnega podražanja potrebovala vedno večje vsote. Nekaj časa se je lahko zalagalo. Prišel je pa čas, ko je pričelo primanjkovati denarja. Sedaj je naenkrat postajala vedno bolj očita pogrška, da so bančni zavodi gospodarili preko svojih sredstev ter so prišli v težkoče glede plačilnih zahtev, tako da ne vedo izhoda.

Poleg tega je pričela tudi privatna trgovina in industrija pritiskati na denarne zavode, ker ji je tudi primanjkovalo gotovine. Bančne vloge so se pričele dvigati, denarne zadrege nastajajo vedno bolj obupne. Velikemu povpraševanju po kreditih je sorazmerno narasla obrestna mera naravnost do neverjetnih višin. Danes ni več čudnega, če se zahtevajo 30 procentne obresti, pri oderutih celo 100 in še več procentov.

Kakšen bo konec kreditne in s tem splošno gospodarske krize, nihče ne ve. Gotovo je, da bo veliko gospodarskih podjetij napovedalo konkurz, če ne pride do vladne pomoči. Pri razmotrivanju o konkurzih, smo lahko mnenja, da ni absolutno nič hudega, če se izloči iz našega gospodarskega življenja vse, kar ni zdravo in ne sloni na realni podlagi. Parasitstva tudi država ne sme podpirati in čeprav so potem pri polomih prizadete tudi beograjske banke in z njimi zvezana porodica.

Vendar nekaj drugega je, kar je prav posebne važnosti za delovni razred. Verna spemljevalka gospodarskih kriz je brezposelnost. To pa mora država preprečiti za vsako ceno, če drugače ne pojde, z razpisom javnih del. Dalje se mora brezpogojno zaščititi našega malega trgovca in obrtnika, da ne bo po nedolžnem obsojen na izgubo svojih težko in pošteno prisluženih novcev.

Nujno bi bila potrebna zakonita zaščita vložnikov v bankah in drugih denarnih zavodih, tako nekako, kot se je to že na Češkoslovaškem izvršilo. Zakon o zaščiti vložnikov naj bi točno uredil in predpisal način bančnega poslovanja in obenem uvedel sistematično ter stalno kontrolo. Napravil naj bi se vsaj korak do socializacije bank!

Politične vesti.

Volitve v oblastne skupščine.

Februarja namerava vlada izvesti volitve v oblastne skupščine. V zvezi z volitvami je postalo tudi pereče imenovanje velikih županov v oblastih, kjer veliki župani še niso postavljeni. V Sloveniji ima dosedaj na razpolago vlada šele enega kandidata, to je dr. Ploj, dočim je drugo mesto še vedno izpraznjeno. Demokrati poskušajo, da izposlušajo zopetno imenovanje vpkojeneega velikega župana dr. Baltiča.

Kakor znano, so klerikalni voditelji na zadnjem zborovanju SLS komaj odvrnili svoje zaupnike od sklepa, da morajo SLS poslanci zapustiti Beograd in voditi politiko, enako Radičevim metodam. Klerikalci so s svojim večnim zabavljanjem tako zmedli svoje pristaše, da jim je odvzeta vsaka razsodnost in treznost pri presojanju političnega položaja v državi. Abstinenčno politiko pa ne zahtevajo klerikalni zaupniki samo za narodno skupščino v Beogradu, ampak tudi za oblastne skupščine. Klerikalci se sicer nameravajo udeležiti volitev v oblastno skupščino, vendar bi se udeležili samo otvoritvene seje, podali svoje separatistične izjave, potem pa odšli domov. Klerikalci namreč računajo s tem, da dobe pri volitvah večino mandatov in so mnenja, če njihovi delegati odklonijo sedelovanje v oblastnih skupščinah, te skupščine tudi delovati ne bodo mogle.

Pravno stanje agrarne reforme je pod psom.

Tako kritiko je izrekel nad delovanjem tega ministristva sam radikal Grčić, ki je obenem predsednik prve sekcije v finančnem odboru. Pa tudi v drugem pogledu ne zasluži to ministristvo milejše kritike, da ne govorimo o batinah, ki so bile pri tej poročici prav na mestu. Pomislimo samo, da je brez sledu izginil znesek 23 milijonov dinarjev, ki je bil lani določen za agrarno preosnovno. Istotako je zmanjkalo 30 milijonov dinarjev iz dolarskega posojila, ki so bili namenjeni naseljencem v južni Srbiji. Nihče ne ve, kje je ta denar in nihče ne ve, kje so računani. — Ako je tako, potem ni čuda, da naši davki prav nič ne izdado in da za pošteno državno uradništvo nikdar nič ne preostane. — Potemtakem se ni čuditi, ako je uradništvo v Srbiji zadovoljno (?) in ako nam prečanom merodajni gospodje v Beogradu ne verjamejo — da prečanski uradnik strada. — Vrgli so nas v en žakelj skupaj, v mnenju, da smo se »plačkanja državnih kas« že od njih pričeli.

Demokrati priznavajo!

Dr. Kukovec piše v svojem »Taboru« nekako takole: »Splošno je odveč govoriti o porazu demokratov. To je trenutna prikazen ne le pri nas, ampak tudi drugod. V Avstriji je pri zadnjih volitvah propadel še zadnji demokratski poslanec.« — Veseli nas, da demokrati to sedaj priznajo. S tem so tudi povedali, da je vse drugo pisanje — »govorjenje skozi okno«.

Konec »Zarje«.

Ljubljanska dr. Peričeva »Zarja« je prenehala izhajati. Premalo naročnikov. Poleg tega se pa bliža konec »Zarjine« slave s klerikalno-komunistično vlado na mestnem magistratu. S koncem te slave, je pa tudi »Zarja« seveda nepotrebna. Za slovo je »Zarja« napisala »razpravo« o načelih komunizma. Z »razpravo« se »Zarja« ne bo prikupila dr. Lemežu. Čeprav nismo navajeni slišati od komunistov bogve stvarnih in utemeljenih razprav, vendar jih pa vseeno smatramo za toliko uvidevne, da bodo z nami enih misli, da namreč tako neumnega razlaganja komunizma, oziroma socializma že

Vse dobre lastnosti,

ki jih gospodinja pri trudapolnem pranju perila pričakuje od mila, so združene v Zlatorog-milu. Radi visoke čistilne moči, velike množine pen in izredne izdatnosti, napravi iz vsakega perila v najkrajšem času snežnobel, dišeč zaklad, s katerim imate največje veselje

Zahtevajte zato le Zlatorog-milo!

zlepa ni zagrešil v taki meri nihče, kot »odlični« sotrudnik »Zarje«. — Vse, kar je prav!

Fotografija komunistov.

»Delavske novice« pišejo: »Take sramote delavsko gibanje dosedaj še ni videlo, kot pod današnjo dr. Lemežovo komando... z delavskimi organizacijami pa postopa kot svinja z mehomo... Njegova pridna pomagača sta Jaka Žorga, ki jo je sedaj popihal v svet, in slavni Osterc, ki je vedno pri tisti struji, ki ima več denarja... Enotna delavska fronta v ljubljanskem občinskem svetu, ki je v rokah silnih levih »revolucionarjev«, je pa postala enotna fronta parlamentarnega idijotizma.« — Izdajatelj »Delavskih novic« je Vladislav Fabjančič, nekdanji najvernejši sodrug dr. Lemeža. Torej mu lahko verjamemo, da dobro pozna naše komuniste, podrepnike klerikalnih kapitalistov.

Zibelka.

Neki mariborski obrtnik je dobil od uprave dvora naročilo, da izdela zibelko za prestolonaslednika. Vsi slovenski časopisi so poročali o tem naročilu. Tudi separatistični in republikanski »Slovenec«. Pri tem je pa »Slovenec« doletela izredna čast, da je lahko poročilo dostavil pripombo, da je prizadeti obrtnik odlični pristaš SLS. Oj, kaka sreča!

Svetovni pregled.

NEMČIJA.

V zadnji številki smo napovedovali počim v Nemčiji. In res je zbruhnil v München-u na Bavarskem ogenj ob napovedanem času. Bavarski separatisti so uprizorili državni preobrat, katerega pa je nemška vlada za enkrat udušila. Bivši general Ludendorff je bil kot glavni vodja separatistov vjet, a zopet izpuščen. Hitler, kot druga kapaciteta, pa je pobegnil in ne vedo, kje se nahaja. Sedaj pa se je vrnil v Nemčijo še bivši nemški prestolonaslednik Viljem. — Po najnovejših vesteh se vrne tudi bivši cesar Viljem in je baje od kanclerja Stresemanna že dobil potne liste.

Gotovo je, da lahko dogodke preteklega tedna imenujemo začetek raznih senzacij, ki se bodo vršile v Nemčiji v bližnjem času, katerim pa nemška vlada sigurno ne bo mogla biti kos.

Predvsem se ne sme podcenjevati okrepitev komunistov, zlasti v severni Nemčiji, katerim je bil ta separatistični puč voda na njihov mlin. Razredni boj se bo gotovo še poostiril, položaj bo še bolj nevzdržljiv. Počiti mora na drugi strani, kar pa bo tem strašnejše, ker je gotovo, da bo v takih svojih prsteh vmes tudi sovjetska Rusija.

Ta požar na severu je zelo, zelo nevaren, ker veter prav lahko zanese njegove utrinke po ostali Evropi, ki bodo zanetili netivo, ki več ali manj povsod samo čaka, da pade vanj iskra. Pri tem mislimo zlasti na Bal-

kanske države, na apeninski polotok ter na Madžarsko.

Prepričani smo, da se velesile tega zavedajo, ker bi to pomenilo tudi njihov konec. Drugo vprašanje je, če in za koliko časa se bo dala ta svetovna nesreča preprečiti. — To bo vedela tudi naša vlada ter si je radi tega že zavarovala svoj hrbet.

Nerazumljivo je samo eno, zakaj ne poskusijo razne države ublažiti razmer, katere terajo ljudstvo v skrajnost. To bi se dalo ponekod še prav dobro storiti, tako n. pr. pri nas.

Nemčija je vse povsod dobro podminirana.

UMORJENI BOLGARSKI EKSMINISTER.

Pristaš zemljoradniške stranke, bivši pravosodni minister dr. Duparinov je bil svojčas obsojen na šestletno ječo. Sedaj je bil zaprt v Plovdivu. Pretekle dni so ga hoteli prepeljati v sofijske zapore. Duparinova so ekskortirali po železnici v živinskem vozu. Ko se je vlak približeval Sofiji, je pa eskorti poveljujoči oficir z revolverjem ustrelil uklenjenega Duparinova. Bolgarska vlada sedaj pošilja v svet vesti, da je straža ustrelila Duparinova radi tega, ker je hotel pobegniti. Poročila sofijske vlade so seveda zlagana. Umor se je baje izvršil po nalogu makedonskega odbora, ki se je hotel maščevati nad Duparinovom kot pristašem Stambulijškega. Duparinov je užival velike simpatije med bolgarskimi kmeti. Kakor vse kaže, še ne bo tako kmalu konec političnih umorov v Bolgariji. Gotovo je, da se Cankova vlada ne bo mogla trajno vzdržati z nasilji.

STANOVANJSKA AKCIJA NA ČEŠKOSLOVAŠKEM.

Češkoslovaško ministristvo za javna dela posveča glavno skrb, da ublaži stanovanjsko bedo, ki je prav tako velika kot pri nas v Jugoslaviji. Ministristvo podpira z denarnimi prispevki cenim kreditom one privatnike ki imajo namen graditi. Tako je ministristvo od 1. junija 1921 in do 1. septembra 1923 odobrilo projekte za zgradbo 12.826 hiš s 24.728 stanovanji. Zgradba teh hiš je stala čez 2 milijardi čeških kron. Država je k temu znesku prispevala eno in pol milijarde čeških kron.

Kakor se vidi, imajo na Češkoslovaškem vse drugo umevanje za omiljenje stanovanjske bede, kot pri nas. Pri nas dosedaj država ni samo odklanjala vsake podpore za zgradbo stanovanjskih hiš, še celo sama je zasedala stanovanjske hiše in s tem odvzemala stanovanja. Pri nas se vedno vpije, da za zgradbo stanovanjskih hiš ni denarja, dočim ga je na Češkoslovaškem na razpolago na milijarde. Navzlic temu je pa Češkoslovaški državni proračun visoko aktiven, dočim je naše državno gospodarstvo še vedno pasivno. Naši državniki bi se prav lahko učili od Čehov, kako je gospodariti, da bo ljudstvo zadovoljno, kar smo jim že opetovano zamanj nasvetovali.

LETEČI ITALIJANI.

Italijanski državnik, diplomat in politiki dobe že pri rojstvu poseben talent za frčanje po zraku. D'Anunzio je tako dolgo frčal, da je odrčal. In sedaj frči Mussolini. Je že v popolnem frčanju. Vsa njegova vlada bo morala frčati. Vse kaže, da bo tudi Mussolini odrčal. Ima namreč že 350 letal. Prihodnje leto, pravi, jih mora biti že 3 krat toliko. No, potem bo pa že kmalu zadostovalo. — Pa se le tresejo hlačice tem hrabrim našim sosedom. Že vedo zakaj!

MADŽARSKI PUČISTI.

V zvezi s Hitlerjevim pučem v Monakovem se je pripravljala podoben puč tudi na Ogrskem pod vodstvom poslanca Ulana. Predno je pa mogel pričeti Ulan z obsežnejšo akcijo, so ga oblasti izsledile in zaprle. Poslanska imuniteta Ulanova je sedaj umičena in poslanec pride pred sodišče, ki ga bo kot veleizdajalca sodilo po prekem sodu. Poeg Ulana bo v Budapešti sojenih še 50 njegovih pomagačev.

GOSPODARSKA KRIZA NA POLJSKEM.

Na uspešnem razvoju Poljske imata tako Francija kot Anglija prav poseben interes. Poljska naj bi bila jez, ob katerem se ustavljajo namere ruskega boljševizma prodreti v Evropo in na drugi strani jez za Nemčijo, ki išče z Moskvo zavezništva proti Londonu in Parizu. Navzlic Francoski in Angleški se Poljska nikakor ne more konsolidirati. Gospodarske in socialne razmere so na Poljskem tako neznosne, da je odpor delavskih množic vedno silnejši. Zadnji, krvavo udušeni štrajk socialistov nam jasno kaže, da je nezadovoljstvo na Poljskem priklopelo do vrhunca. Da bi Poljska vsaj svojim železničarjem nekoliko izboljšala gmotni položaj je namen vlade, zvišati železniške tarife za 100 odstotkov. Zvišanje bo za vse gospodarsko življenje tem občutnejše, ker so bili tarifi zvišani že 1. novembra za 200 odstotkov. — Hleb kruha stane v Varšavi sedaj 30.000 poljskih mark, tramvajška vožnja 20.000 in izvod časopisa 20.000 poljskih mark. — Navzlic gospodarski krizi se pa ne more reči, da je brezposelnost posebno velika. Po izjavi ministra za socialno skrb, Smolskija, je na Poljskem le 70.000 brezposelnih.

PREPOVED ALKOHOLA V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

Vse politično življenje v Zedinjenih državah preobvladuje borba za in proti

prepovedi alkohola. V celi uniji je postavljena posebna policija, ki strogo pazi na to, da se točno izvajajo vsi zakonski predpisi glede prepovedi alkohola, ki temelje na osemnajstem dodatnem členu ameriške ustave. Brez spora o »državotvornosti« se pa vendar pri vsaki priliki poskuša izpodbiti najnovejši člen ustave. Vsak trenotek se pojavlja cela povodenj brošur in letakov, ki ugovarjajo prepovedi alkohola. Toda tudi abstinenti ne molče. Statistika pravi, da odgovori na deset zborovanj, ki se izrečejo za svoboden konsum alkohola, sto protialkoholnih zborovanj in na vsako knjigo alkoholistov, devet knjig protialkoholistov. Boj proti alkoholu vodijo predvsem žene, delavci in študenti, do čim se bore za ukinjenje zakona, ki prepoveduje alkohol, oni kapitalistični krogi, ki so gospodarsko interesirani na proizvajanju alkohola.

Značilno pa je, da se v vodstvu protialkoholnega gibanja ne nahajajo socialistične stranke. Vodja ameriškega strokovnega združenja Gompers se celo pri vsaki priliki izreka proti zakonu, ki zabranjuje uživanje alkohola.

Glavni argumenti za zakon o prepovedi alkohola so se pojavili v času svetovne vojne. S prepovedjo alkohola se je utemljevala možnost, notranjega reda in nekajne produkcije. Ko so dobile žene volilno pravico, so se vse izreke za prepoved alkohola. Poleg tega je bila tudi odločilna skupinja podjetnikov mnenja, da alkoholizirano delavstvo veliko manj in dražje producira.

Zakon o prepovedi alkohola je bil v Zdrženih državah sprejet z ogromno večino. V zveznih parlamentih vseh držav Unije se je izreklo 3739 glasov za in 934 glasov proti prohibiciji. Kongres združenih držav je spejel zakon z 281 proti 128 glasovom. Zakon je bil ratificiran od 45 (vseh je 48) zveznih držav, akoravno bi že zadostovala ratifikacija 36 držav, da dobi zakon moč za celo državo.

V Zdrženih državah se je leta 1914 produciralo 2,252,272.765 galonov alkoholnih pijač. (1 galon je 4.54 litrov.) Na osebo je znašal povprečni letni konsum 22.56 galonov. Leta 1914 se je v Ameriko importiralo 4,220.670 galonov spirituoza in 7,444.787 galonov vina.

Še v času, ko se je v Zdrženih državah užival alkohol, je statistično ugotovljeno, da je vsled uživanja alkohola umrlo letno približno 700.000 oseb, torej dnevno 2000 oseb. Hobbson, ki je v ameriškem kongresu zagovarjal prepoved alkohola je povdarjal, da odpade na 100.000 pivcev 1000 smrtnih slučajev

in na 1000.000 abstinentov le 560. Po statistiki zavarovalnih družb znaša povprečna življenska starost na 100.000 alkoholistov 57 let in na 100.000 abstinentov 65 let.

Prepoved alkohola je zmanjšala v Zedinjenih državah tudi zločine. Zvišal se je pa interes za šolstvo in izginilo analfabetstvo. Tudi premoženjske razmere so se s prepovedjo alkohola bistveno izboljšale. Na primer: V San Francisku so znašale bančne vloge 282,707.461 dolarjev. Leto dni po razglasu prohibicijskega zakona so se pa vloge zvišale na 312,532.129 dolarjev.

Prepoved alkohola izredno vpliva tudi na statistiko delavskih nezgod. Tako je bilo v veleindustrijski Philadelphiji leta 1916 131.777 industrijskih nezgod, med temi 1454 smrtnih, dočim je bilo leta 1919 le 80063 industrijskih nezgod s 1238 smrtnimi slučajmi.

Gotovo pa je, da se v Zdrženih državah navzlic prepovedi še vedno na skrivaj uživa alkohol. In to navzlic strogim kaznim, ki znašajo od 10.000—20.000 dolarjev, oziroma nalagajo zapor od enega do dveh let, Tihotapstvo, verižništvo, korupcija, prodaja manjvrednih pijač za visoke cene, uživanje raznih strupov — vse to je posledica zakona, ki prepoveduje alkohol. In še ena temna stran je: Bogataši že dobe za dober denar alkohol, dočim ga reveži, ki nimajo denarja, ne more dobiti. Tako je tudi razredna stran podčrtana s prohibicijskim zakonom.

Zadnji čas se vrši v Zedinjenih državah posebno borba, da se vsaj dovoli izdelovanje piva in prodaja lahkih vin. Da bi bila ta želja »mokrih« proti »suhim« v doglednem času izpolnjena, je malo upanja, če pomislimo, s kakšno ogromno večino je bila odglasovana popolna prepoved alkohola. —

Iz stranke.

Načelstvo NSS je na svoji zadnji seji razpravljalo o položaju naše stranke v Kranju, Celju in Novem mestu. Nato se je poročalo o našem ustavnem načrtu z ozirom na revizijo Vidovdanske ustave in je bil izvoljen poseben odsek, ki bo načrt prestudiral in poročal o njem na seji osrednjega izvrševalnega odbora, ki se skliče v prvi polovici mesca decembra. Nato se je razpravljalo o razmerah v okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in pokojninskem zavodu za namočence in so se storili potrebni sklepi.

Zbor zaupnikov NSS za Ljubljano. V smislu sklepa seje okrajnega odbora NSS

za Ljubljano z dne 9. t. m. se sklicuje zbor ljubljanskih zaupnikov NSS v petek, dne 23. novembra v spodnjem društvenem prostoru v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika okrajnega odbora. 2. Položaj naše stranke. 3. Občinsko gospodarstvo in naša stranka. 4. Kako razširiti naš tisk. 5. Slučajnosti. Pozivamo vse krajevne organizacije, ki tega še niso storile, da nam dostavijo seznam zaupnikov svojega okraja, da jim bomo mogli pravočasno dostaviti vabila, katera naj prineso seboj.

Sestanek krajevne organizacije NSS za Dvorski okraj, ki se je vršil v torek zvečer pri Mraku, sicer ni bil tako obiskan, kakor bi bilo želeli z ozirom na število članov krajevne organizacije, vendar pa je lepo uspel, ker se je na njem pokazalo zanimanje za živahnejše delovanje v krajevni organizaciji in so se storili v tem oziru važni sklepi. Sestanku je predsedoval predsednik krajevne organizacije tov. Pelan, poročali pa so strankin tajnik tov. Brandner, strankin podnačelnik tov. Juvan, predsednik okrajnega odbora tov. Ambrožič in občinski svetovalec tov. Urbančič, ki je obrazložil položaj mestne občine in dolžnosti krajevnih organizacij, da bo delovanje občinskih svetovalcev čim uspešnejše. Na predlog tov. Jarca so se na to kooptirali v odbor krajevne organizacije sledeči tovariši: Rak, Urbančič, dr. Peterlin in Vizovi. Tov. Drazil je sporočil, da se vrši 15. decembra pri Mraku družabni večer NSS. Končno je bilo sklenjeno, da se skliče prihodnji sestanek članov krajevne organizacije za Dvorski okraj v torek, 20. novembra ob 8. uri zvečer pri Mraku. Na tem sestanku se bodo med drugim določili tudi zaupniki za zbor ljubljanskih zaupnikov, ki se vrši 23. t. m. v Narodnem domu.

Sestanek NSS v Kranju. Preteklo nedeljo se je vršil v gostilni Jezeršek v Kranju sestanek naših somišljenikov. Tovariš Brandner je obrazložil sedanjí položaj v stranki in naloge, ki jo čakajo z ozirom na bližnjo bodočnost, na kar je bilo po temeljitem razmotrivanju storjenih več važnih sklepov. Obenem je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnji sestanek v soboto 17. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni pri Finku v posebni sobi. Govornik iz Ljubljane.

Krajevna organizacija NSS v Mariboru vabi somišljenike na sestanek, ki se bo vršil v soboto, dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih gostilne pri Oroviču. Poroča tov. Brandner.

— Čevlje kupujte od domačih tovarov tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1

Predalček za razne dopise.

Rudi Drolc, Mostar-Hercegovina.

Ob slovesu ...

V bližnjih dneh odhaja iz Zagorja ob Savi naš zaslužni politični in prosvetni delavec tovariš Polde Juh. V dneh nesoglasja in razočaranja, daleč proč od svojega rodnega kraja, občutim tem bolj, kakšnega pomena je ločitev najbolj vnetega prosvetnega kakor tudi političnega delavca iz našega milega kraja. Tujina mi da mnogo razmišljati, a posebno mi je pri srcu to, kar se dogaja v naši domačiji, na katero sem navezan z vsem čustvom svoje duše.

Vem pa in občutim, da je neobhodno potrebno, da vodijo prosvetno in politično delo oni, ki imajo voljo, idejo in iniciativo. Od nas se loči mož poln idealnega ognja, ker ga kliče usoda na drugo službeno mesto. Naša dolžnost je predvsem, da se spominjamo njegovega vzorno-iniciativnega dela in splošnih zaslug, na vseh popriščih udejstvovanja. On, ki je poln idealnega stremljenja začel snovati novo politično in prosvetno delo v Zagorju, se loči od nas. Njegove zasluge v našem kraju more opisati le pestro pero, kajti impozantna dela, ki jih je izvršil, more opisati le tisti, ki je točno zasledoval ves razvitek prosvete in socialne ideje, katere nositelj in pospeševatelj je bil on, ki odhaja. V materijalistični dobi živimo, le malo jih je nositeljev idealno socialnega mišljenja. A dotični poedinci, ki stremijo po izboljšanju, iz mizerije naše socialne revščine, ostanejo radi svoje skromnosti neopaženi v kotičku. Takisto smem reči o svojem prijatelju, našem tovarišu Juhu, kajti bil je vedno boričelj za pravico in za pridobitev koščka pravice onim, ki jih je usoda vrgla v socialno bedo. Nikakor ne morem do-

volj oceniti njegovega truda da pomore onim, ki jih usoda tira v skrajno borbo v najžalostnejše životarenje. Skromen mož zasluži priznanje, pa naj si je to priznanje le tihi odmev hvaležnosti onega opazovalca, ki pozna njega in njegovo delo. Naš pregovor pravi: Vsaki delavec zasluži svoje plačilo, — zato je tudi potreba, da našemu prosvetnemu in socialno-političnemu borcu kličemo ob odhodu: Žal nam je, da odhajaš iz kraja, ki si ga ljubil, in v njem neumorno deloval za procvit prosvetnega in socialno-političnega življenja. Kličemo Ti: iskrena hvala za trud, ki ne bo pozabljen, a v svojem novem kraju bodi istotako boritelj za socialne ideje, katerih se s tako vnemo oklepaš. Bodi iskreno pozdravljen od onih, ki jim ni ostalo neopaženo Tvoje delo.

Tovariš, nositelj našega političnega kakor tudi prosvetnega pokreta, v katerem je naš spas, imej zavest, da je sem, ki si ga sejal na trdi celini, rodilo dober sad. Posebno pa občutim jaz med začrnelimi gorami izgubo tov. Juha, na katerega sem bil vedno navezan z vsem srcem. Tujina uči spoznavati, kakor tudi ona izsili priznanje — temu, ki ima zasluge pri našem pokretu. Njegov trud bo nagrajen v hvaležnosti vseh njegovih prijateljev, somišljenikov njegove ideje. Tu v hercegovski puščavi se pa spominjam jaz Puškinovega reka, ki se nanaša nate, tovariš: »Krepko kladivo razbija steklo, a kuje jeklo!«

(Op. ur.: Radi pomanjkanja prostora nekoliko zakasnelo.)

Delavec ne plačuje nobenega davka.

Tako se izraža vsak tovarnar, trdi vsak podjetnik in skuša dokazati vsak sestnik napram svojemu delavstvu. Izjeme so le zelo redke. In smelo celo trdim, da

se niti naši finančni ministri doslej še niso zavedali, kateri stan plačuje največ davka.

Kdor molči, ta trpi. Ta pogovor se dobesedno nanaša na našega delavca, kajti proletarijat (delavstvo) se ponajveč niti ne zaveda, da nosi ravno on pretežni del davčnih bremen. Proletarijat daje pravzaprav podlago za pobiranje davkov, kajti, kjer se ničesar ne ustvarja, se tudi ničesar vzeti ne more.

Delavstvo v podjetjih ustvarja raznovrstne proizvode, ki so podvrženi davščinam, za katere je sicer obremenjen in odgovoren podjetnik, ki se zvečine širokousti in baha, kako visoke davke da plačuje, toda to niti najmanj ne odgovarja resnici.

Podjetnik, ki osebno nič ne proizvaja niti z rokami, niti z umom, temveč le ponosno uživa svoje briljantno življenje in nima drugega dela, kot da misli, kaka razkošnost bi se mu še podala, da vračunati k vsem stroškom, ki so s tem v zvezi tudi vse davke, ter na podlagi tega določiti cene proizvodom svojega podjetja.

In čim več rok so obšli proizvodi, predno pridejo v roke onega, ki jih uporablja, temvečkratnim davkom so podvrženi, zato pa so tudi tem dražji. Mislim, da mora biti vsakemu lajku znano, da nosi breme vseh davščin v glavnem vedno le oni, ki obdavčeno stvar uporabljajo, in to je konsument, v pretežni večini delavci, ker jih je po številu največ.

Podjetniki plačujejo le toliko, kolikor faktično sami konsumirajo, vsled česar je vsako njihovo bahanje o plačevanju velikih davkov čista laž.

Napačno je torej trditi, da nas zamore rešiti iz mizernega položaja povišanje davkov, kakor to prakticirajo naši veliki državni krmilarji. Naše razmere bi bilo mogoče urediti le na ta način, da se potom zadružništva izloči nešteta množica trgov-

skih špekulantov in verižnikov ter da delavcu delež čistega dobička.

Politične stranke, ki se odklikujete sedaj le v tem, katera bo zvrnila na drugo večji kup strankarskega gnoja, začnite raje delovati na združnem polju in pokažite svojo umetnost za blagor naroda, ki vam bo za to vedno hvaležen!

Konrad Žnuderl.

»Napredna fronta.«

To je sedaj snov razmotrivanja in geslo, pod katerim se pozivljajo stranke k treznosti. Razni listi se pečajo z njo. Lepi uvodniki, lepe notice, lepi razgovori posameznih osebnosti. Človek bi skoro dobil utis, da je vse to čisto, odkritosrčno in tudi prav.

Pa recimo, da je tudi prav in potrebno. Kot strankarji in zastopniki onih ljudi, ki žive v neizmernem trpljenju, pa moramo sami sebe vprašati, če bi bila taka koncentracija tudi oportuna za nas in naše ljudi. — O tem bomo morali razmišljati, ker stojimo na stališču, da se morajo našim ljudem predvsem vrniti oni boljši časi. Ako se bo odprla taka pot in bodo zato podane polne garancije, potem bo šele mogoče govoriti o kaki koncentraciji. Če bo pa ta koncentracija imela označbo »napredna«, je zopet veliko vprašanje.

Na drugi strani pa bomo morali polagati veliko važnost na to, da ne bi stopili na kako pot, kjer bi se narodnosocialistična stranka okrnila. Pozabiti ne smemo nikdar, da smo socialisti! Stranka je mlada in mi smo mladi strankarji, toda smo življenja zmožni. To smo dokazali v težkih preizkušnjah. Mi moramo prosperirati in stranka v kaki koncentraciji ne sme občutiti ovire v razvoju, ampak ravno obratno. — Le v taki koncentraciji bomo smeli sodelovati. K.

Strokovni vestnik.

Rudarski shodl. V nedeljo 18. t. m. se vrši rudarski shod Narodno-socialne zveze ob 10. uri dopoldne v Zagorju in ob 3. uri popoldne v gostilni Božič v Trbovljah. Na obeh shodih dnevni red:

1. Projekt novega rudarskega zakona.
2. Rudarsko zavarovanje.

Poročevalci bodo iz Ljubljane. Tovariši-rudarji, vsi na shod, da protestiramo proti onim, ki vas mislijo zaslužiti!

Rudarska anketa v Brodu na Savi.

V nedeljo 4. t. m. so se sestali v Brodu na Savi zastopniki vseh delavskih zbornic in zastopniki raznih rudarskih organizacij. Te ankete so se iz Slovenije udeležili za delavsko zbornico tajnik dr. Stane Likar in Ivan Krušič; Narodno-socialno strokovno zvezo je zastopal tajnik Kravos; Unijo slovenskih rudarjev iz Trbovelj Anton Zupančič, Anton Voje in Leopold Majdič. Komunisti in klerikalci niso odposlali svojih delegatov. Anketo, ki se je vršila v zborovalni dvorani magistrata je otvoril in vodil predsednik sarajevske delavske zbornice g. Ravšer, ki je pozdravil mestnega župana, vse došle delegate posebno pa zastop. soc. kluba poslanca g. Nedeljka Divac-a in zastopnike ministrstva šum in rud, načelnika Stepanovića ter tajnika Petrovića kakor tudi zastopnika ministrstva za socialno politiko. Anketo je pozdravil župan mesta Broda g. Bublč, ki ji je želel obilo sreče. O projektu za novi zakon o zaščiti rudarjev je referiral g. Živko Topalović iz Beograda. Njegov referat je bil izčrpen in temeljit. Dokazal je, da bi pomenilo sprejetje tega zakonskega načrta za rudarsko delavstvo popolno katastrofo. Ostro je kritiziral one, ki so tak zakon sestavljali in ni našel izraza, s katerim bi prikladno dal duška ogorčenju proti onim, ki so prirejali zakon, kateri ne bi niti malo ščitil rudarskega delavstva. Referat je končal z željo, da cela anketa enoglasno izreče svoj protest proti sprejetju tega zakona. Zahteva, naj se zakon o zaščiti delavcev raztegne tudi na rudarsko stroko. Kot drugi referent je nastopil tajnik ljubljanske delavske zbornice g. dr. Stane Likar, ki je referiral o projektu novega zakona o zavarovanju rudarjev. Tudi ta referat je bil popoln in izčrpen ter je bil podan v slovenskem jeziku. Referent je na drobno razpravljal o škodi, ki bi jo tak zakon prizadel rudarjem, če bi bil v skupščini sprejet. Referentova zahteva je bila ta, da se ta projekt zakona ne sme uzakoniti in da se rudarska stroka priključiti že obstoječemu zakonu o osiguranju radnika.

Po referatih se je vršila izčrpna in dolga debata, ki je trajala čeli dan. Vsi debaterji so bili enodušni z referenti in je predsednik ankete ob zaključku to z veseljem konstatiral. Beograjski delavski zbornici se je poverila naloga, da izvrši vse sklepe sprejete na enketi. Enotni klic ankete je bil: proč s projekti o novem zakonu o zaščiti in zavarovanju rudarjev! Upajmo, da bo anketa obrodila sad in da bo rudarje obvarovala takih zakonov, ki bi jim prinesli največjo sužnost.

Slovenskim rudarjem. V nedeljo 4. t. m. se je vršila velevažna anketa o rudarskih vprašanjih v Brodu na Savi. Na to anketo so bile vabljene tudi vse rudarske organizacije in pa vsi parlamentarni klubi. In veste kdo se je vabilu odzval in kdo ne? Oni, ki se štejejo za monopolizirane vaše zastopnike in oni, ki imajo 21 tigrov v parlamentu so ostali doma, zanje ta anketa ni imela važnosti. Sodrugi komunisti in klerikalci niso uvideli potrebe dvigniti na pristojnem mestu svoj glas, doma se pa široko ustijo. Za komuniste ne bo veljal izgovor, da so imeli svoje zastopnike iz Beograda. Social-demokrati so imeli celo svojega poslanca iz Beograda, pa so le odposlali tričlansko delegacijo. — Rudarji, zapomnite si te svoje »najboljše« zastopnike, ki vas zastopajo samo — doma, pa še to vedno v vašo škodo.

Sentpeterska podružnica NSSZ je imela v nedeljo 11. t. m. svoj redni letni občni zbor. Občnemu zboru, ki je bil polnoštevilno obiskan, je predsedoval predsednik tov. Karol Veber, ki je pozdravil navzoče posebno pa člana upravnega odbora tov. Artnika s Polzele. Po običajnem dnevnem redu je za osrednje vodstvo poročal strokovni tajnik Kravos, ki se je bavil z vsemi delavskimi vprašanji. Po njegovem poročilu se je vršila volitev novega odbora. Soglasno in z vzklikom je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. Karol Veber; podpredsednik tov. Haniš; tajnik tov. Dobriha; njegov namestnik tov. Derča; blagajnik tov. Vecej; odborniki tov. Ferdo Lubej, Franc Habjan, Fa-

ni Lobnikar in Neža Pintar; za pregledovalce računov tov. Trnovšek in Henrik Setor. Občni zbor je ponovno dokazal, da se št. Pavelsko delavstvo zaveda pomena strokovne organizacije in se je bo odslej še trdneje oklenilo. Novemu odboru čestitamo in želimo obilo uspeha pri delu.

Protestni delavski shod NSSZ v Št. Pavlu se je vršil takoj po občnem zboru. Shodu je predsedoval tov. Karol Veber. Poročal je tajnik tov. Kravos o novih napadih kapitalističnega razreda na delavstvo. Obširneje se je bavil z vprašanjem ukinitve ministrstva za socialno politiko ter o načrtu novega zakona o zavarovanju rudarjev. Po izčrpnem poročilu govornika se je soglasno sprejela resolucija ki protestira proti nameri ukinitve ministrstva za socialno politiko in proti uzakonjenju projekta novega zakona o zaščiti in zavarovanju rudarjev. Resolucija končuje z izjavo, da se bo št. Pavelsko delavstvo solidarno borilo ramo ob rami za zaščito delavskih interesov. Mi se protestu v polni meri pridružujemo ter zahtevamo, da se ne sme delavstvu odvzeti nobena že pridobljena pravica.

Celje. Podružnica NSSZ v Celju sklicuje za nedeljo 18. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v gostilni Filipčič širšo odborovo sejo, na katero so vabljeni vsi odborniki in člani. Tovariši! Pridite vsi in točno in prilejite tudi prijatelje seboj. — Odbor.

Litija. V sredo 21. t. m. se vrši ob 2. uri popoldne važen sestanek članstva podružnice NSSZ v Litiji. Na sestanku bo poročal načelnik tov. Juvan iz Ljubljane. Tovariše vabimo, da se ponoštevilno udeležite tega sestanka.

Bled. Tukajšnja podružnica NSSZ priredi v nedeljo 18. t. m. ob 4. uri popoldne veselico v hotelu Beograd. Vabimo vse tovariše in prijatelje, da nas ta dan posetijo.

Kočevje. 11. t. m. je priredila NSSZ v Šalki vasi pri g. Bizjaku zabavni večer. Na sporedu so bile enodejanke: Kakršen gospod, tak sluga, Smrt uši ter Prebrisan dohtar, po predstavi prosta zabava. Kljub slabemu vremenu je bila prireditev izborna obiskana. Ves program je pokazal, da so člani NSSZ pridno na delu. — Podružnica NSSZ sklicuje za nedeljo 18. t. m. ob 2. uri pop. svoj redni občni zbor v gostilni Bizjak v Šalki vasi. Poroča tudi član osrednjega vodstva iz Ljubljane. Tovariši, pridite vsi in točno.

Osrednje vodstvo ima svojo redno sejo v petek 23. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Tovariši-odborniki naj pridejo točno in sigurno.

Mladinski vestnik.

Glavni zbor narodno-socialistične mladine v Zagorju. Opozarjamo na glavni zbor mladine, ki se bo vršil na praznik, 8. decembra v Zagorju ob Savi. Vse naše organizacije naj se na ta zbor dobro pripravijo. Nobene naj ne bo, ki ne bi poslala nanj svojih delegatov. Na predvečer, t. j. 7. decembra, se vrši v smislu sklepa osrednjega odbora JNSM v Zagorju delegatsko zborovanje, na katerem se bo sestavila kandidatna lista in odobrili predlogi za glavni zbor. Organizacije bodo o vsem točno obveščene potom posebne okrožnice, ki jo v prihodnjih dneh razpošlje osrednje društvo JNSM. Povsod naj se takoj skličejo seje in vzame okrožnica v temeljito razpravo. Naš letošnji zbor mora biti veličasten!

Popravek. V zadnji številki se je v nanašajočem glavnem zboru narodno-soc. mladine vtihotapila tiskovna pomota. Naslov se je glasil: Gl. zbor n.-s. stranke namesto mladine. — Uredništvo.

Akademija »Bratstva« v Ljubljani. Zadnje sredo je predaval g. Stane Vidmar o telesni vzgoji in Sokolstvu. Predavanje je izborno uspelo. Prihodnje sredo predava zdravnik dr. De Franceschi. Predavanja se vrše redno vsako sredo ob pol 8. uri na državni realki.

Članski sestanek »Bratstva« v Ljubljani. Pretekli četrtek se je vršil zopet nad vse lepo obiskani sestanek članov »Bratstva«. Brat predsednik Brandner je v svojem govoru naglašal, da hoče biti odbor »Bratstva« v stalnih stikih s članstvom, da izve njihove želje in da jim dá tudi priliko podvreči delovanje odbora eventualni kritiki. Za tem je obrazložil nekatere sklepe odbora, ki se tičejo medsebojnega občevaranja v društvu. Sestra tajnica Viki Paušič je poročala o drugi točki dnevnega reda »pregled članstva« in je naglašala, da je odbor pozval vse dosedanje člane, da se izjavijo, ali hočejo še nadalje ostati v društvu ali ne. V slučaju, če temu pritrjuje, se morajo namreč aktivno udeleževati dela,

ker noče, da bi bili člani samo na papirju. Potem se bodo izdale nove članske izkaznice. Brat Hafner je kot načelnik dramatičnega odseka poročal o dosedanjih ukrepih vodstva odseka, na kar se je vršilo vpisovanje v dramatični odsek, v katerega se je vpisalo 21 članov. Nato se je vršila razprava še o nekaterih drugih zadevah, na kar je brat predsednik lepo uspeli sestanek zaključil, povdarjajoč, da se bo prihodnji sestanek lahko vršil že v novih društvenih prostorih poleg kreditne banke, ker je adaptacija že dokončana.

Dramatični odsek »Bratstva« v Ljubljani je že pričel s svojimi vajami. Začetkom decembra namerava prirediti »Ganglov večer«, na katerem se bodo recitirale nekatere pesmi iz Ganglovih del, na kar se vprizori Ganglova enodejanke »Dva svetova«. Začel pa se bo večer s predavanjem o pisatelju Ganglu in njegovih delih.

Veselični odsek »Bratstva« v Ljubljani se pripravlja na prihodnjo svojo prireditev, ki se vrši na Miklavžev večer in ki obeta biti sijajna. Pred Miklavževim nastopom se vprizori otroška igra, ki jo je priredila gospa Juvanova po noveli br. Široka »Tinčkov Janček«, ki je za Miklavžev večer kaj primerna. Sviral bo tamburaški zbor »Bratstva«. Prireditev se bo vršila v restavracijskih prostorih Narodnega doma.

Pouk v I. tečaju (začetniškem) tamburaškega zbora »Bratstva« v Ljubljani se prične v nedeljo, 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v novih društvenih prostorih »Bratstva« blizu kreditne banke (poprej »Obnova«).

»Bratstvo« Celje je priredilo dne 3. tm. svoj redni članski zabavni večer, ki je zopet prav lepo uspelo. Članstvu in prijateljem nar. socialistične mladine, ki so povsem napolnili društvene prostore je povzročil brat Dečman s svojimi novimi senčnimi slikami obilo smeha. Tudi društveni orkester pod vodstvom brata Huba je pokazal v svojem napredku, da glasbeni odsek marljivo deluje. Bil je lep večer — poln živahne neprisljane zabave. — V soboto, dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v društveni dvorani gostilne Wilson v Gaberju predavanje. Predava »o strupih« dr. Ant. Schwab. Snov je velezanimiva in vstop dovoljen vsakomur. Prične se točno ob navedeni uri! — Odborova seja se vrši v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v društveni sobi pri Wilsonu! Dnevni red važen! Točna udeležba je dolžnost slehernega člana odbora ter odsekovih načelnikov! Ako odbor 10 minut po navedeni uri ne bo sklepčen, se seja ne vrši! Predsednik.

»Bratstvo« v Litiji priredi prihodnji četrtek, dne 22. t. m. ob 6. uri zvečer predavanje o Koroški. Predava brat Brandner. Pred predavanjem se vrši ob 4. uri odborova seja »Bratstva«.

Koncert tamburaškega zbora »Bratstva« v Kranju. V nedeljo, 18. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani Narodne čitalnice v Kranju koncert tamb. zbora »Bratstva«, čigar čisti dobiček je namenjen zgradbi Narodnega doma v Kranju.

»Bratstvo« v Zagorju je v zadnjem času ustanovilo naslednje odseke: Dramatični, tamburaški, veselični in šolski. Dramatični odsek ima redne vaje, je pa njegovo delovanje zelo otežkočeno radi prostorov. Tudi pri tamburaškem odseku so obstojale velike težkoče z ozirom na zborovodjo, zato se je brat načelnik Kržišnik sam lotil tega posla in kažejo se že prav lepi uspehi. Sedaj se tu pridno pripravljamo na glavni zbor mladine, ki se bo vršil 8. decembra in na katerem bomo imeli priliko pokazati sadove našega dela in se zopet sestati z brati vseh ostalih naših organizacij.

O Primorski je v soboto 10. t. m. predaval pri »Bratstvu« v Zagorju brat Kravos iz Ljubljane. Predavanje je bilo lepo obiskano in se je vršilo v znamenju obletnice Rapalla. Brat predavatelj nas je seznanil z življenjem Primorcev pred in med vojno in orisal njihovo trnjevo življenje pod »kulturnim« Italijanom. Za svoja izvajanja je želel obilo priznanja.

»Bratstvo« v Mariboru. Tudi pri nas deluje »Bratstvo«, dasi se o njem dosedaj ni skoraj nič pisalo. Zlasti je agilni tamburaški odsek, ki šteje 44 članov. V kratkem mislimo otvoriti tudi srbohrvaški tečaj in prirediti predavanja. Mladina se zlasti zanima za snujoči se skautski odsek »Bratstva«. O priliki poročamo obširneje o delovanju društva.

Iz osrednjega vodstva JNSM. »Bratstvo« v Mariboru je oficijelno prijaviło svoj pristop k JNSM in se bo udeležilo potom svojih delegatov tudi glavnega zbora nar. soc. mladine v Zagorju.

Tedenske novice.

Akadska podružnica Jugosl. Matice se je ustanovila 12. t. m. na ljubljanski univerzi. Za predsednika je bil izvoljen akad. phil. gosp. France Baš. Pozdravljamo prav iskreno ta korak naših akademikov, ter želimo odboru obilo lepih uspehov. Smatramo, da je to ono polje, na katerem bo naša mladina domovini in našim zaslužnjem bratom najuspešneje pomagala ter žela obilo sadov.

13 plačo na račun povišanih prejemkov zahteva Zveza državnih uradnikov, ki zboruje po odposlanih delegatih iz vseh delov države te dni v Beogradu. Ta denar naj bi se izplačal državnim nastavljenjem in upokojencem takoj iz dovoljenih 200 milijonov, ki so predvideni v dvanajstih zvišanje plač. — Pač pametno, ker bi drugače ti milijoni zapadli in izginili v kak — fond, kakor je to navada. Zveza državnih uradnikov zahteva tudi popravo uredbe o razvrstitvi uradništva po novem zakonu. To naj bi se popravilo v novem finančnem zakonu. — Ako naši državniki sploh kaj vpoštevajo poštenost in pravico, bodo tem zahtevam ugodili, o čemur pa mi dvomimo. — Slovenijo zastopa g. Makso Lilleg.

Razkosanje Slovenije in veliki župan! Dne 12. t. m. se je pri notranjem ministru vršila konferenca o parcelaciji Slovenije. Sprejet je bil načrt glede končne razdelitve, ki bo sedaj predložen ministrskemu svetu. — Razpravljalo se je tudi o imenovanju velikih županov.

Sedaj stavkajo celo kino-podjetniki! Po Ljubljani se je raznesla »grozna« vest, da so stopili vsi kinematografi v protestni štrajk. Mestni očetje so jim namreč naprtili 25% občinski davek. To je podjetnike tako razkačilo, da so raje zaprli vrata v hram »umetnosti«, samo da pokažejo mestnim odbornikom — figo. — Da se le ne bi premislili, čeprav pri tem izgubi občina lepe dohodke! — Med in po vojni so se kinematografi razmnožili malone kot banke. V večjih mestih je teh zastrupljenic proletarske mladine kar cela kopica, pa tudi po trgih in večjih vaseh, kjer stoji domovi kakih društev — seveda »prosvetnih« — in kjer imajo elektriko, se je sigurno v društveni dom vgnezdil kino, ki »izobraža« naše ljudstvo z revolverskimi filmi ter zavaja proletarsko mladino k fantovskim pustolovščinam. »Pustimo vendar ubogim trpinom malo veselja«, bo kdo pripomnil, kaj boljšega, n. pr. gledališča, si vendar ne morejo privoščiti! Da ne morejo v gledališče tudi tisti, ki bi imeli priliko, je res, ker tega ne zmorejo. Gledališča so samo za kapitaliste, dobičkarje, zato jih tudi vlada subvenzionira z ogromnimi vsotami — **iz žuljev proletarijata**, ki ga vrhutega pušča še zastrupljati po kinematografih. Z državnim, proletarskim denarjem, ki ga požre vzdrževanje gledališč za buržuazijo, bi se lahko nudilo ubogemu ljudstvu marsikaj solidnega v zabavo in pouk. Nabaviti bi se mogli filmi, ki ne bi kvarili mladih src, temveč jih oplemenjevali in izobražali. Najmanj to bi se lahko nudilo delavcu — zastoj! Kapitalist, verižnik, vojni in povojni dobičkar pa naj si vzdržujejo gledališča sami, ker tudi samo njim služijo! Žalostna resnica in neizbrisna sramota je, da morajo proletarski otroci zato stradati subega kruha, da se morejo bogatini šopiriti po razkošnih ložah. Da se pa ne bodo znanosti trkali po prsih češ: »Kdo pa plačuje ves davek?« jih opozarjamo na priprosti člančič »Delavec ne plača mobenega davka« v današnjem predalčku za razne dopise.

Naročajte vsi „Novo Pravdo“!

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Projšnji teden
100 žvic. frankov stane	1535.—	1545.—
100 franc. frankov	485.—	500.—
100 laških lir	380.—	384.—
100 čeških kron	252.—	252.—
1 milijarda nem. mark.,	—	—
100 poljskih mark	0'0046	0'0048
100 avstrijskih kron	0'1225	0'124
100 ogrskih kron	0'44	0'47
100 bolg. levov	72'91	80.—
100 dolarjev	8650.—	8550.—
100 angl. funtov	28350.—	38700.—

Razpredelnico čitajte tako: Kdor hoče kupiti n. pr. 100 avstr. kron mora dati zanje ta teden 0,1225 Din, pri tem ko bi plačal prejšnji teden 0,124 Din.

Curiška borza.

13. novembra 6. oktobra
švicarskih frankov

100 dinarjev	je stalo 6:55	6:50
100 franc. frankov	„ 31:95	32:425
100 laških lir	„ 24:87	25:06
100 čeških kron	„ 18:45	18:45
1 milijarda nom. mark	„ —	—
100 poljskih „	„ 0:0003	0:0003
100 avstrijskih kron	„ 0:0080	0:0079
100 ogrskih „	„ 0:0305	0:0304
100 bolg. levov	„ 4:75	5:17
100 dolarjev	„ 569:—	562:5
100 angl. funtov	„ 2495:—	2510:—

Kdor je hotel 6. novembra kupiti na curiški borzi n. pr. 100 avstr. kron, je moral dati zanje 0.008 švic. frankov; pred enim tednom je stalo 100 avstr. kron 0.0079 švic. frankov.

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)
(Nadaljevanje.)

Po teh besedah se dvigne Ellen v sedlu. »Ne dalje, gospod baron! Vsa vaša umetnost v zapeljevanju je zaman, kajti vaš naklep mi je prozoren. Vem, da se tega sredstva poslužujete le v to svrhu, da bi postala omahljiva. Vendar se vam ne bo nikdar posrečilo, čujte, nikdar! In celo če bi bila revna kot cerkevna miš, če ne bi imela nikogar na svetu, h komur bi se mogla zateči, bi vendarle raje umrla in v bedi poginila, kot da bi postala vaša žena!«

»To je prazno govoričenje!« odvrne baron hladno, dasiravno mu sika divja jeza iz oči.

»Gola in čista resnica! Z vami nočem imati nobenega opravka več in sedaj ne pustite samol!«

Po teh besedah požene konja v tek. Kljub temu ostane baron še nadalje ob njeni strani.

»Gospodična Morris, moje besede si boste vsekakor še premislili. Saj ne silim v vas, pač pa bom tako smel, da se v nekaj dneh zglašim na vašem posestvu.«

Ta drznost razkači Ellen na vso moč. »Ne predrznite se priti na moje posestvo!«

Hardy jo začuden pogleda. »In zakaj ne, če smem vprašati?«

»Ker jaz nočem!« Prisljen nasmeh se pokaže na baronovem obrazu

»Oh, gospodična, pa menda vendar ne boste prekoračili meje uljudnosti?«

»Napram vam, da! Pomnite moje besede: Jaz vas ne bom sprejela!«

»Oh moja gospodična, sedaj ste zelo razburjena. Seveda, če se življenje natenkrat tako preokrene, poleg tega še izgled na plemenitaško ime, potem se temu ni čuditi. — Torej, gospodična, v nekaj dnevih vas obiščem.«

»Če se hočete izpostaviti nevarnosti, da vam moji služabniki pokažejo pot z dvorišča, potem morete vsekakor poskusiti se-čo,« odvrne Ellen zaničljivo.

Sedaj pa vskipi jeza v baronu.

»Kaj, vi si upate to reči meni, baronu Hardyju?«

Toda Ellen mu ne odgovarja več. Svojega konja vzpodbode k hitrejšemu teku ter pusti barona zadaj. Ta pa v galopu za njo. Ko jo dohiti, zgrabi hip na to z desnico za uzdo njenega konja.

»Spustite uzdo!« zakriči Ellen.

»Predvsem preključite svojo izjavo, gospodična! Baron Hardy se celo od dame ne pusti žaliti!«

»Podli lopov!« vzklikne Ellen.

»Pridem jutri, da si poiščem zadoščenje in — — —«

»Tu imate zadoščenje!« se izvije iz njenih ust. Z desnico dvigne bič. Z vso silo udari barona po obrazu, da se mu preko celega obraza pokaže krvavordeča podpluta.

»Vlačuga!« kriči ves divji od jeze in bolečin.

Nehote je spustil uzdo njenega konja. Sedaj udari Ellen tudi konja, da jo hitro odnese preko vseh ovir. Pa tudi baron zabode ostroge z vso silo v ledja svojega konja ki jo rezgetajoč ubere v najhujšem diru za Elleninim.

»To mi boš drago plačala!« vpije baron za Ellenom, ki ga pa na svoje krasni živali vedno bolj pušča zadaj. Sedaj jezdit oba v najhujšem diru po ozki grapi. — Ves divji od jeze kriči baron nad ubogo deklico.

Tik ob grapi leži že park, ki spada k Elleninemu posestvu. Na srečo so njeni ljudje zaposleni ravno v parku. Opozorjeni od nenavadnega kričanja hite v smer, odkoder prihaja divji krič. Ko opazi baron pred seboj ljudi, obrne z divjo kletvico svojega konja in odjezdi po soteski nazaj.

»To mi boš pošteno poplačala!« škriplje z zobmi ter pokriva svoj obraz z robcem. »Ta udarec — kako boli! Tisočkrat mi bo poplačala to sramoto!«

Podlež namreč v svoji jezi naravnost besni. Tisoč maščevalnih načrtov mu vre po glavi. Ellen se mora pokoriti za svoj prestop, edino ta misel ga navdaja. Na to niti ne misli, da mu je pogumna deklica udarec zadala le v silobranu. V njem bdi le občutek razžaljenja, najraje bi bil rečico umoril.

V temne misli zatopljen jezdi proti hiši, katero si je najel za svoje pustolovščine in kjer čaka nanj Clifford. Tudi prekanjeno-zviti stavec vidi že oddaleč, da se baron vrača prav slabe volje. Vsled tega se mu zdi bolj primerno, da se baronu ne pokaže, ker dobro ve, da v takih slučajih baron navadno strese svojo jezo nad svojim zaupnim tovarišem. Proti pričakovanju ga pa baron niti ne pokliče k sebi, temveč se zapre v svojo sobo, iz katere ga celi dan ni na izpregled.

Nov naklep.

Prihodnje jutro se baron ne prestraši malo, ko se pogleda v ogledalu. Udarec z bičem je povzročil prav pošteno oteklino. Obraz lopova se svetli v vseh mavričnih barvah.

Devatí mora na oteklino mrzle obkladke; ko pa splahne oteklina se udarec tem jasneje vidi. Sopihajoč od srda si mora priznati, da morda več tednov ne bo mogel med ljudi. V tem neprijetnem položaju pozove k sebi Clifforda, ki se takoj prikaže. Vstopivši v sobo se predvsem skrbno ozre okrog sebe po kotičku, ki bi mu nudil zavetje za slučaj, da ga prične baron bombardirati z raznimi predmeti.

Nestrpno mu da baron znamenje, da naj stopi bližje. »Le pridite sem, saj se vam ni treba ničesar bati, stari slepar! Samo par dobrih nasvetov bi rad dobil od vas!«

Previdno se usede Clifford na stol. Dasi dobro vidi brazgotino na baronovem obrazu, vendar nič ne omeni, ker ve, da bi najmanjša opazka najbrže barona raztogotila.

»Clifford,« prične baron, »z gospodično Morris sem včeraj govoril, vendar pa je najin razgovor prav neprijetno končal, ter bo imel zanjo še zle posledice. Med tem ko sem se namreč ž njo še povsem prilazno razgovarjal, in ji ponudil svojo roko, me je zahrbtno udarila z bičem po obrazu.«

»Nezaslišano! Naravnost strašno!«

»Da, sramotno! Moja jeza je bila brezmejna, ter se ji je odtegnila le s hitrim begom.«

Svojemu zaupniku natančno opiše ves dogodek prejšnjega dne — — — — —

Clifford z vso pozornostjo sledi njegovemu pripovedovanju. Niti enkrat ga ne prekine z vprašanjem; na tihem ga pa neizmerno veseli, da jo je tudi baron enkrat skupil.

»Clifford, ta sramotni čin moram maščevati.«

Stari lopov se zatopi v misli.

»In naj se izvede to maščevanje, vaša milost? Ne verjamem, da bi se dalo s silo kaj doseči proti gospodični Morris in — — —«

Beseda mu zastane v grlu. Vendar pa baron takoj opazi, da mu hoče njegov zaupnik nekaj prikriti.

»No, kaj imate še povedati? Govorite!«

Clifford se malo obotavlja; ker pa baron vztraja, da mu pove vse, kar je imel na jeziku, mora pač nadaljevati. —

»Izvedel sem, da je bil mladi William Morris tukaj in da se je pobotal s svojo lepo sestrično.«

»Kaj?« zakriči Hardy ves divji, dočim se Clifford naglo skrije pod mizo.

»Ne bodite vendar prismojeni, saj vam nič žalega ne storim. Vsedite se zopet k mizi, ali slišite?«

Dasi nerad, se Clifford odzove njegovemu pozivu.

»Pobotala sta se torej? Aha, sedaj si šele morem tolmačiti, zakaj se je damica napram meni tako osorno-prevzetno vedla. Človek mora res priti ob um! Pa je to tudi gola resnica, Clifford?«

»Da, da, vaša milost! Služabnik mi je pravil, da sta pogosto sedela v vrtni lop, se objemala in poljubovala.«

IVAN JELAČIN, Ljubljana
Uvoz kolonijalne in špecerijske robe
Trdka ustanovljena leta 1888.
Solidna in točna postrežba.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica
v Celju t. z. z. o. z.

Pisarna: CELJE, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knjižice in v tekočem računu brez vsakršnega odbitka. Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne roke in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštnohranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. **Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.**

Došlo! Došlo!
Češko sukno
hlačevina, modrovina! Velika izbira raznovrstnega perila, pletenin jopic, nogavic itd. Vse to kupite po znižanih cenah v **manufakturni in modni trgovini**
Miloš Pšeničnik,
Celje, Kralja Petra c 5.
Cene nizke! Postrežba točna!

»Vražja smola! Sedaj mi postaja šele marsikaj jasno. No, sicer pa bomo že videli, kdo se bo zadnji smejal, jaz ali pomilovanja vredni branjevci.«

Po teh besedah se zatopi v svoje misli. Nenadoma pa vzklikne:

»Clifford, izborna misel mi je prišla na um! — Moje maščevanje naj ne zadene deklice. Njo hočem imeti. Njenega branjevca moram uničiti, ali kar je še bolje, spraviti v tak položaj, da bo njegova usoda odvisna od mene. Potem me bo neubogljiva Ellen še kleče prosila pomoči, in se mi prostovoljno vrgla v naročje.«

Cliffordu prav ugaja ta načrt. Z veliko vnemo izpregovori:

»O tega ne bo tako težko izvesti. Mladega moža izvabite k sebi pod pretvezo, da mu morete postreči z novimi dokazi o nezvestobi njegove ljubice in — — —«

»Ne, ne, iz tega ne bo nič. Mlademu možu ne maram sam odvzeti osebne svobode, ker bi mi moglo to povzročiti samo sitnosti. Čisto drug načrt imam.«

Baron pomigne Cliffordu, da naj sede tik njega.

»Ali se še spominjate, da so nekega dne našli Jano Bratmoor mrtvo — umorjeno v bližini moje hiše?«

»Da,« šepetaje Clifford ter se pri tem bojazljivo ozira okrog sebe.

Odgovorni urednik Anton Brandner.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Po ču-
dovito nizkih cenah kupite letos **volneno blago**
za ženske in sukno za moške obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno robo v veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Trgovci engros-cene. Radi splošnega pomanjkanja denarja treba povsod štediti ter je dolžnost vsakega da se pelje v Celje in poskusi enkrat kupiti v veletrgovini R. STERMECKI.

Lečnik Anton
urar in juvelir
Celje, Glavni trg.

Gradbeno podjetje
Ing. ĐURIČ in DRUG.
Ljubljana, Bohoričeva 20.

Za vsa pleskarska dela, lakiranje vozniških koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča **Tone Malgaj**
Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA
Šelenburgova ulica št. 1.
Kapital in rezerve Dinarjev 17.500.000
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Bzrojavi: TRGOVSKA. Telefoni: 139, 146, 458.

PODRUŽNICE:
Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPozITURE:
Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

O. BERNATOVIC
Konfekcijska trgovina
Ljubljana, Mestni trg 5.